

Հրատարակիչ յամեն Ըր-
տի օր՝ րոտ Կոր Տուրաբի
Տարեկան Կ. Իտ. ֆի 24
Բաժին միայն Ընդերքուն 500

ՈՒՍՈՒՄԻՆ ԱՌՆԵ ԶԻԱՐԳ ԵՐԶԱՆԵԿ

Ամենայն ազգային Հրա-
տարակութիւնք ձգիւր
պէն :
Աւանձին ոգտի ազնոյ-
մաւնք 2 անոյ առ տողն

Վ Ե Կ Ա Դ Ի Բ

Մ Ե Կ Ա Դ Ի Բ

Վ Ե Կ Ա Դ Ի Բ Ե Կ Ա Դ Ի Բ Ե Կ Ա Դ Ի Բ Ե Կ Ա Դ Ի Բ Ե Կ Ա Դ Ի Բ

ՀԱՏ. Գ. ԹԻ. 119. ԿԵԼԿԵԹԵ 1847 ՆՈ 20.

Վ Ե Կ Ա Դ Ի Բ Ե Կ Ա Դ Ի Բ

Կ Ե Լ Կ Ե Թ Ե

ՍՈՒՐԲ ՍԵՆԴՈՒՍ ԿՊՐՈՑ

Կատարութիւն հաստիան կը-
թարանիւ աշտորի մտադիր լինելով
նէ ինչ իւրիւր յարգի կատարելու ցն
թերանալ՝ Հրա իրեաց զԱզգացի
Վարժապետահի իւր՝ զ(Ը)րիւրդ ԿԵԹ
ընակել ի վարժապետի տեղ . և յե-
րեկոյն երկու շաբաթուոյ և Հինդա-
բաթուոյ՝ ուսուցանել Հաստն աշա-
կերտուհեաց նորա՝ զՍՈՒՍԴՈՒՍ
ԹԻԻՆ . Այդ՝ ոչ ինչ իւրիւր սրտիւ
միայն դործն ի կարեւորացն՝ քոյց եթէ
ՍՈՒՍԴՈՒՍ ՄԻՈՑ :

Իննեացէ Պատուելի Այդ մեր .
եթէ կարող ինչ իցէ Կատարու-
թիւն Կարողին ինքնին հոգալ զայն .
կամ յաւելցուք եկամուտ նորա բա-
ւականք իցնն այնք մեծաւ ին Կարճուոյ :

մի ինչ օգնեացէ : Բայց եթէ ոչ իցէ
կարող . Հայեցեալ դռնէ յեռանդն
աշակերտասիրութեան նորա . բարե-
հաճեցնիւն ազդարար նպաստ ինչ մա-
տուցանել . որով կարացէ ի ձեռու
բերել նա զկարեւոր զայն դործի . որ
ի յիշուս Եւրոպացաց Իւր ԿԵԹ
ՊԵՆ կոչի :

ՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

Նոտար . կամ չար աչք :—Այդա-
ղակէք երբեմն Պատուելի ոմն թէ
աչք չարք և զլեբինս դուրեն յան-
դուհա խարոյ . բայց եթէ մեանդամ
դռնէ առ մեղ տկանէր . որ Հալար Հայ-
թայթանօք Հաղել կարողացաւ զԱ
արժապետ Նկարչութեան ի ներքս մու-
ծանել . և տան վարժապետք և աշա-
կերտք որդէս թէ ձեռք զիրակ խառ-
նեալք՝ սրտառանձք զմտառն մեր քաղ-
մաճալ քան զղլու խո զհնապիւտոյ՝ որք
ցուս լինքեանս՝ քան թէ ազուտ առ
լինկերսն կրեն միշտ . զայնեան արտա-

սուս թափելը : Մին՝ նախ քան զուր
զծիցն ուսանելը՝ մտանալուն է նկն : որ-
պէս թէ թողք յափին կային : Սիւն
նախ քան զծիր բոլորակին հաւտա-
րելը՝ ծղուեղն եղն : որպէս թէ բնա-
կան եղնդունք բաւական չէին ի
քորել զգլուխ իւր : կամ ծուռանք
զերես քնկնքին : զի յաւել և նոր ճիցս
ի նոցանէ բռնողանել : — Չդիտեմք
զո՞վ լիտացուցաք յուսանել : մերում
դ՛Նկարչաւ իմին : որ այսպէս նա-
տարեալ և կապեաց զմեզ : Սիւն նա-
տարի ազօթք զիսէ : կամ դեղ առ-
նէ : զդահու թիւն մեր ընդունի :

ՀԱՂՈՐԴԵԱՆ

ԲԹԱՆԻՆՅՆՆԵՐԱՆՈՒՐԻ

Չեք միայն յՕդատոսի 15 Դո-
դնաւին ժամանարեալ ի Սինկափա-
սոյ՝ երեք մեղ զակնկալեալ օրադիր
մեր սիրական Ազգասէր : ուր ընդ
բարում լոյց խնդու թեանց և ցաւոց՝
քան զամենայն ազնաւորանի խոր խո-
ցեաց զսիրտ մեր զայն “Հանդան”
Հագի որական Վարդապետն Յաւրայ :
այնպիսի զհոգեւոր պարտքն ապաւեաք
բերանարաց տանալ զճաշակ : — Ի հե-
տեան աւուրն : դաւալ կիւրակէ : գինի
աւարտման սովորովն պաշտօնիցն՝
պաշտօն ննջեցելոյ կատարեցաւ կարի
սպարձայն : լոյց ըստ որում խափէր :
այսինքն Ամառ : ժողովուրդք ապուշ
ի միմեանց որոնէին թէ “ու՛մ հոգւոյն
մատուցան” այլ զի ոչ ոք դատաւ
ի վեր հանել զայն ամենեքին ելին ի
քաց ուրի տալով հանդուցեալ Վարդ-
ապետն հոգւոյն :

Սիւն նախ եմք ասել : զի “յա-
րեալ ի միւս երոց” վերաբուն սքանչե-

լեօք : վասն որոյ եթէ “միւսիւ քեզ
սիրենն չիցէ յատկութիւն միւր” նոր
“Պաշտօն” հարցաւք նմա՞ զի կենդանի
միայն :

Պարս Ա. Խ. Չ. որ ի Բթա-
նիս հարցանէ մեզ : “թէ ո՞ւր ասի հա-
ւանելիք թէ նախնիք մեր ճանաչ-
արե՞ն ունենին ի Հնդկեա ի դարուն
յորում Սոս եկաց Վանայ որպիսի”
Թե հարցանեաք Հանուոյ մերում
թէ ընդ մեր ճանապարհ ի ժամ դը-
նաս : կամ Երկուսեցւոյ ուրաւք թէ
ձիւն կայ ի Սատիս : ոչ մեծ ինչ
անեաք քան զհամապատասխանի
մեր՝ որ զրէ օրինակ շոյս :

Յարցա Պարսն Վերանաւաւ Այգափրին

Ի. Կոյնաթա :

Արեւի ներքով համարձակութեան՝ խնդրեմ
եթէ համայն մտաւորանել ի շտապեալն ըն-
թերցողիս գլխաւուն Վերթուածք Սոս և Սոս
գլխաւայ : թէ ուսով հաւանեա զի նախնիք Հայոց
Վարդան զորով վաղեմ : ճանապարհ արարեալ ինչ
ի Հնդկեա : և այս որ : Յեղ ծանօթութեանց զորոց
իմանալ պիտի թէ պակասեցաւ խափել ի Պարս
մախան զա Հին Հնդկապետն : զո՞ր եղև զգին
որոյ Արցախեական վարդապետ

Մնամ

Երկուսեցւոյ միշտ

Բ. Խ. Չ.

Վախ վասն այնորիկ զի հաստատ
գլխաւայ ի սուրբ Վրաց : զՎրացի
և զայլոց բարեպաշտն նախապետաց
մեալ ի Հայաստան բազմաք վինի
աշխարհին : որպէս անուանք վայ-
րացն ցուցանեն : սք Հարկիւ փափա-
ղէին լսել զփառանքի որդւոյ և աղ-
գականաց խրեանց : և ահա աստի ա-
ռաջին երթեալութիւն ընդ Հայս և
օտար աշխարհա՝ Usque auroram et
Gangem Սին արեւել և Ի Դանգե :

Երկուսով զի աշխարհ և ծով Ազ-
նանից եղև : որ եկի լծուելոք ըզ-
համարէն արդի Թաթարաստանն Ա-

տի նոհանգ մեր կոչի երկիր Սեոր-
դեաց, և Համօրէն թաւրան կոչէր եր-
կիր Քաւանաց Եւրօմեք եկեղ զար-
դին Եղուանատան, որ ձգի ցէին-
դուքու շիւտան, յորոց անցեալ ազ-
գաց բնակեցան և ՚ի Հնդկիս ։ Ուո-
տի և Ճանապարհ առաջին ՚ի Հայոց
՚ի Հնդկիս անկանէր ընդ ծամի Եղուա-
նից դեղ յարեւելս ։

Երբորդ՝ զի ՚ի դօրս Սեորօսարի,
Պիսնէսիտի, Համօրանայ, Պա-
րեհի և Եղէքսանդրի Սեծի, ևս
քաջադրոյն ճանաչեմ զՀայս և տեղե-
կադոյն, և ահա աստի երկրորդ ճա-
նապարհորդութիւն ՚ի Հնդկիս ընդ
Պարսկաստան ։

Չորորդ՝ զի նախնիք մեր նախա-
հարք գոյով վաճառականութեան՝
նառք ընդ գետորայ աշխարհին բառ-
նային զվաճառս իւրեանց մինչև ՚ի
Եսն Պարսից և յայլօր, և ա-
հա աստի չորրորդ և ծոխային ճա-
նապարհ ՚ի Հնդկիս ։

Հինգերորդ և ասաւել քան զա-
մենայն՝ Հրաքօտ գաւառ Եղուանից
և Հրաքօտի իւր, ուր այժմ անկանի
ԲԱՅՈՒ՝ միշտ պաշտօնի եղեալ է Հնդ-
կայ՝ և է, ուր ամի ամի անպարսոն են
ուխտաւորք, մինչև յայսօր ժամանա-
կի, Տէս Պարսի Պ. Պարսիկ
գրոց, էջ 25—929՝ Յասոցեայց մերայ
վիճ Հաստատութիւն և ոյն է, զի
Հնադոյն անուանք ուղւայ՝ որք ան-
հեապան ՚ի միջայ, ՚ի միջ Հայոց և
Հնդկաց դեռ նոյն հնչին, Օ սրօրի-
նակ, Եյլ աղինք վերկիւն յարեւելից
ժողովն Եղուանից՝ կոչեն թաւրան,
Սիւլեթիս, թաւթարատան, Նիւ-
րունհար, և ոյն Հայք կոչեն վնա
երկիր Քաւանաց, և Հնդկիք՝ զգետ
նորա՝ Վաշու, և այլն, տես ՚ի
նոս՝ Սե և Սանդիկ գրոց ։

Բայց թէ այսպէս և թէ այնպէս,
թաւ թէ այս առաջին անդամ է,
զի իւրեմոյ ոք Հարցանի իբր գտա-
մաքան տայ Հաւաստիս կարծեաց և
երեւիայութեանց իւրոց, Սաացածին
որովս և է, գործն, տակաւին բարե-
բաղո զանձինս համարիմք, զի սչ ըս-
տեղծաք և մեծաք ՚ի նմա ոգիս նորա-
նորս և անձանթմա ՚ի մարդկանէ, ա-
պովթէ՛նք բազումք ընդ Համապատա-
խանայ մերում, տարտաւորին զմեզ
նոր նախել և վերատեղծանել զնոսա
՚ի Եսն-Եսն իւրեանց, և զի կարիք
հանդարձել աշխատանոցն՝ թէ տլու
և ուրախ իցեմք տեսանել զայսպիսի
ևս ՚ի միջ բանասիրաց մերոց ։

ՍԵՐԱՅԵ — Ողի իմ ՍԵՐԱՅԵ ՇԱՃ
յայացեալ յամեղհամբոյր գաղաթա-
նէ Եղատին Ստոեայ՝ առաւել քան
զՊայլատ յըզեղանէ տառապիւալ տա-
տաւածուհօրն Երամաղայ՝ վառուն ազ-
գասիրութեամբ զարթուցանէ զողիս
որդւոց Հայկազանց լուծանել զթրմ-
րիք բաղմարեայ զեղաթեան և հայել
՚ի Հայաստան ճնողաւոր եռանդեամբ,
Սերալտիան համարելուք ընկալիալ և
ախարմ պարտաւորութեամբ Հրատա-
րակեմք զԵղգոտիքական՝ տի նա թէ և
զՀայրենասիրական Չարիտուն Պա-
րոն Պարսոյ Յովհաննէս ՚ի Սա-
բայա, սրա ՚ի Հայաստան և ՚ի Հարց
և անցագ կարօտանօր աղաւանդեմք
նմանեացն և վերագոնից՝ ՚ի խրա-
խոյս Եղգի մերում ։

ՎԵՐԻՊԵՆ ՄԵՐ

Ենտկիւալ աւրինն ընկալաք զթուղթ
իմն ՚ի Բարեկամէ Սաբա 18 թուաթ,
առ ՚ի խրատ և զգաստութիւն նաւա-

կալ Ս'երազանց ոմանց՝ որք փխանակ
իրուանց՝ զանիրաւութիւնս իւրեանց
բարձեալ տանէին յաշխարհէ յաշ-
խարհ : Այս ինչ էր գիրն և մեկնու-
թիւնն նորա :

«Այսմ քանի սմբ են՝ յոր աղբ մեր սկսեալ է
նորա առաքել ի թաշնու և ի Բաղրայ , և անտի՝
1108 »

Տեղագրութիւն թղթոյն էր ի Սուր-
բայի . ուստի և մեք անժանօթք
տեղւոյն և ընակչաց՝ ի հարկէ ԱՍՏՈՎՆ
Պարբայտ իմացեալ՝ և հրատարա-
կեցաք ի թիւ 91 Ազգասիրես աշա-
րիկ :

Դարձեալ թուղթ ընկալաք յՕ-
գոստ 31 թուով . յորում՝ Աղբասէր
Համապատասխանիս ղրորումսմութիւն
զրութեանն թողեալ՝ բազմօք կշտմ-
բէ զմեզ թէ՝ || սի տխումնաց զան-
սիրս : ի Սուրբայի ընտկողաց . . . թէ՝
յաւէտ ազգասիրութիւն էր յիւրմէ
կողմանէ մերկապարանոց առնել զչա-
րիս ազգատեղութեան նուախալացն ի
զգուշութիւն սիրելի տղայն իւրոյ՝
քան թէ « անսիրութիւն » և այլն :

Արդարեւ ճշմարիտ են բանք Աղ-
բասէր բարեկամին , որպէս յետոյ
զրէ՝ թէ մի միայն գերզուտութն իցէ
՝ ի Սուրբայտ , և այն իւր , և փառք
բարերարին զի միշտ սիրով և միաբա-
նութեամբ կացեալ : Անդունիմք ,
բայց և այնպէս՝ քաջ գիտելով Սիրել-
ւոյն՝ թէ երբէք չէ տեսեալ զսու-
խարհն , և այս առաջին անգամ գո-
րով թղթակցութեան՝ մարթ էր այո
օրինակ միջպանաց պատահել , կարէր
նախն սղգասիրական սղւով իմանալ ,
թէ զոր աննախանձ մտօք բարի և
ճշմարիտ ծանեաք՝ հրատարակեցաք
ստանոց կորնապաշտութիւն , մասնորոյ
և յաւէտ սրժանի կմք շնորհացն՝ զորս
թուէ ի գրին՝ քան կշտամբանացն :

ՊԱՐՍԻԱՍՏԱՆ

Ի սի թէ արեղակափայլ Ս'ե-
ծութիւն Պարսից հրախրեալ իցէ
զեղբայր իւր , զիսկ մարդպան Աւր-
պատականն՝ զօրօք ընդդէմ՝ Քարս-
լայ , և ի դիմադարձ իննել նորս
հրամանաց Արքայի՝ նկուն արարեալ
զնա զօրօք արքունի :

Այս անգք խորթ թուին միւ-
վամոյն Աւրպատական աշխարհ կա-
ռավարի ընդ որդւով Թադաւորին ,
որ և ժառանգ Աթուշ Պարսից՝ և
նչ թէ ընդ եղբարս նորս :

— Ի սի ևս թէ Հաճի Ս'երգա Ա-
ղասի , նախարար մեծ դրանն Պարսից
կարի խժդժարար կշտամբեալ իցէ
ղեկարան Անդղիստեղց ի Թաւհթան՝
մասն ձեռնեղց լինելոյ Կառավա-
րութեան Անդղիստեղց Քուսթալայ՝
ի Տեղակալ անդր Տէրութեան Պար-
սից :

Հերթի միշտ իննելոց և խնձոր
խուտութեան ի մեջ երկուց Տէրու-
թեանց՝ Անդղիստեղց և Պարսից , և
մինչ չե որոշեալ հիմնաւոր դաշամբ և
միջնորդութեամբ այլոց տէրութեանց ,
ծախք և միտք անդադար լինին :

ՕՍՄԵՆԻԷ

ԱՄՍԼԹԻԱ տնուն Զոնական լրա-
գիր Օ միւլմիոյ՝ Սեպտեմբերի 5
թուով՝ գիւմէ մեզ ղհրդհհն ի Անյոզի
Կոստանդնուպոլսոյ՝ սրով ութ հարիւր
տուն յաճիւն դասեցաւ , և կէս եկե-
ղեցոյն Անդղիստեղց՝ որ անդ : Այն-
քան ստատիկ տրագութեամբ անցունէր
հուրն ասէ , ի սանէ ի տուն՝ մինչ ա-
մենայն ջրահան դործիք և դործա-
գիրք յոգիս աստատան եղեալ՝ օգուտ
ինչ ոչ կարողին ստնել :

Մարտա Մէլ լրագիր դեղին հաւ-
տատէ, բայց յաւելու թէ արիւն
գործակցութեամբ Ահմատ Յիսթի
Փաշայի, որ փրկեաց զՆիշաբին,
Բիւ Բֆոնդւոյ՝ որ քաջացաւ ընդդէմ
ամենայն վատեղից տարերն ամենայն
Սէրտակար Սէյիդ, Հաճի Ասիդա և
Մուստաֆա Փաշայից՝ որ կայեալ
ի թափէ բաշին զերասանակ կոտորու-
թութեանն վարէին՝ միայն 103 տունք
և 79 կրպակք այրեցան:

— Տերութեամբ ընթերցաք նաև՝ զի
իտիերայ անուանեալ ժանտախտ եհտո
մինչև ի Տրապիզոն և ի ծովեղերայո
Պոնտոսի, ուստի նաւք կամ շողե-
նաւք, որ գնան ի Մեծ քաղաք անդր՝
կալաթտին պահին դառնալ ինչ: Այս:
— Այս ախտ յաշխարհ Ռուսաց ոչ
տարածեցաւ: այլ միայն ի Հարուա-
կոզմն կովկասու լեքին: և անդ իսկ՝
միայն ի մէջ եկամուտ զօրայն Ռու-
սաց, բայց բնակչացն քնոս ոչ արար:
Այս:

ՅՈՒՆԵՍԿՆ

Նոյն լրագիր պատմէ թէ կոյե-
տի նախարար մեծ՝ Տերութեան Ա-
թինոսընց՝ մերձ առ ի մահ ոգեմա-
րէր, և թէ բաղումք ի բժշկաց դու-
շակեալ էին ոչ տարել նմա սուաւել
քան գուռքս երկու: Իթէ ճշմա-
րիտ իցէ գուշակութիւն նոցա, ու-
րեմն անշուշտ գէտա գայ խաղաղու-
թիւն և հաշտութիւն Յունաստանի
ընդ մեծի Դաւան կոստանդնուպոլսոյ:

Բանասիրական ՀԱՅՍՈՍԵՆ

ՀԱՅՍՈՍԵՆ՝ Հայաստան Հայաստան:
Աղջ մարդկան նախ ի քեն ածեցան:
Դու երկրորդ մայր ծնող մարդկութեան,
քան նախին մօր ծնունդ քաղմաղան:

Հայաստան Հայաստան Հայաստան
Բայ լեքինք արարող ինչան
Խու արեա տոսարնի մեր Նոյնան,
Որ ի քո դադարեաց արտեւան:
Հայաստան Հայաստան Հայաստան:
Գե երկինք ընդ երկրի հաշտեցան:
Ի դու ի քո կամարեաց ԵՀՈՒԼՅՈՒՆ
Ծիածան ի նշան հաշտութեան:

Հայաստան Հայաստան Հայաստան:
Դու քրաւոց Արամեան արարտան,
Հատընթի դիւցադանց զերդաստան:
Գե ի քեզ անուանիք փայլեցան:

Հայաստան Հայաստան Հայաստան:
Քաղցրորդ ե անուոր անխաճան,
Ձի յաղաց և յաղանց ամենայն:
Ըլ դասին ընթունի մայրութեան:

Հայաստան Հայաստան Հայաստան:
Ո՛ր մեծն Հայկ, Ո՛ր Արմ, Ո՛ր Տիգրան:
Ո՛ր որդիք քո քաղցրիկ յաղթական,
Ո՛ր որդիք քաղցրագի գիւնական:

Հայաստան Հայաստան Հայաստան:
Մի՛ զուլէ ամենայն յաւաքան,
Չծնունին բն որդի յաղթական:
Աղաւթ քեզ յանոց դերութեան:

Հայաստան Հայաստան Հայաստան:
Յարածեան արդ բաղալ ինքնական,
Յունեցի որդի քո ամենայն:
Ի մի քո ամենին զորդական:

Հայաստան Հայաստան Հայաստան:
Չարթիք դու ի քնոյ թմրութեան:
Ըս դիմոց քո ճշեան բարձրանոյն,
Անբաղ պարոց քո սիրական:

Հայաստան Հայաստան Հայաստան:
Ինչ նայն եմ, որ եր յաւաքան:
Իրայէք որդիք իմ մարտի,
Միտքան սիրոյ ձեր կամ Պատմ:

ԴԱՋԱՐ ՅՈՒՆԵՍԿՆ

Ի Զատ Ագոստ 31 1847:

ՀԱՐՑ

Ո՛ր գու ինչ մայր մեր՝ աշխարհք Հայաստան,
Որդոց Արամեան՝ անդի աղապարան:
Ո՛ր եւ քո պարտեղք և իւր բուրաստան,
Իւր զեղեցիկ սուտք՝ և իւր անդաստան:

ՊԵՏԵՍՈՍԵՆ

Թշուտ աստղերոյ՝ որ ոգինք մընաց,
Նոյն անապատուն ինձ դարան բարձեաց:
Պարտիզ բուրաստան՝ հուրըն ճարակեաց,
Տուն և անդստան՝ փրկեցիւ ժաճեաց:

Հ. Վստի՛ր քաղցրիկ մայր՝ պատմեա՛ լուիցեմ՝
Գեթ արդւոյ իմոյ՝ պատմել կարիցեմ՝
Թե՛ և ողնաթիւնս այժմ՝ յինչե՛ լուիցեմ՝
Գեթ դարչես ի նոյն ճիւղն շրիցեմ՝

Պ. Ո՛ր արդիւնք իմ՝ բախես դու յաւոյս,
Որդ ամբարնայ՝ կան ի մէջ հալոյս -
Պատմել չկարեմ՝ առանց արտասուաց,
Զի՛նչ որ պատահեաց՝ ինձ թշուաւեւոյս ։

Հ. Ո՛վ աղիւն Մայր իմ՝ մի՛ լար տղամարի,
Աշխարհս հաղով՝ ոչ միշտ ի բարի -
Երբեմն փառօք՝ պէ՛ննուլ՝ լիւնիլ,
Է՛ լի սեւազեւայ՝ նստի տրամայի ։

Պ. Դուք եկէ՛ թշնամի * մի թշուաւացեալ -
Որոյ անուն շար նստանձ կը լնցեալ,
Շողորթիթիւթի՛ ի տո՛նն իմ՝ մտնուլ -
Ի մէջ արդւոյ իմ՝ նստանձ սերմանեալ ։

Հ. Ո՛ր քաղցրիկ մայր իմ՝ ընդէր թողուցիւ -
Իւ ծառայից քոյ՝ ոչ հրամայեցիր,
Ըմբռնել զնա՝ և խորոս կաշկանդել -
Էւ կամ ի տանէ քու մէջ՝ արտաքուել ։

Պ. Դուք քան մասնելն չորին՝ նստանձու -
Ոմանց ծառայիցս կաշաւեալ՝ գտնուե՛
Էւ հաւատարմաց զնոյ լոյսըստն՝
Աթոյն զինել հակառակ կամոց ։

Հ. Ուրեմն այդպիսի՛ ծառայք ունակտան
Վայելիկն քոյ քաղցրալի խնամ՝
Միտարելով ընդ շար նստանձու -
Վերս առնելով՝ հոտաւաւն քո տուն ։

Պ. Բանէ՛ արտասուացս՝ որդեան նստելի -
Բաշում՝ են կոշեալ՝ առկաք ընտրելի -
Բարոյմք առ երես զաշտի և աքաւեր -
Բայց զարծով խելեանց հակառակ լինին ։

Հ. Ո՛ր Մայր իմ՝ քաղցրիկ, ոչ է միտ միայն,
Եւ յայդ զրեթե՛ ապաց առնույն,
Ի միտ միտաց՝ որդիք համեման -
Կրեթե հոգեք՝ կամ՝ երեք ոչ կան ։

Հ. Ո՛ր փայն այժմիկ՝ պատմեա՛ լուիցեմ՝
Գեթ մտիթարել՝ լոյքնդ կարիցեմ՝
Էւ թե՛ մտիթարել՝ ոչ հոտանցեմ՝,
Յուոց արտմախեալ՝ կարիկից լիցիմ՝

Պ. Այլ յորե՛ յորե՛ յինչն հեւայան
Դու թ որդիսունն առ մայր՝ միւսայան,
Եղբայր ընդ եղբոյ մաքառեալ մարտան՝
Մինչ հասաղին՝ դիտ յոյս առաքան ։
Եղբոյ երկու՝ շնորհակեցան -
Ընդդիմաց ծառայ՝ հարկատու եղան,
Մինչե՛ ի տանջանս՝ որոյ մոտենցան -
Իւրեանց նստանձու՝ և շարեաց իրօսան ։
Այն եղբայրն երեք որ էր խնայաւոր -
Մերթ շրթն ի տուն երբեմ՝ փառաւոր,
Կեղ ունիւեալ ի երթու առն իւր և զաթու -
Ընթել առն և անք՝ անկոյս իւրաքար ։

* Երանի՛ր Աստուծո՛ւ Անուն, Մարգի՛ր և Միքայի՛ն
Ի խաղաղութե՛ Գաղի՛ և Լեւոն ։

Մինն ի Զա՛նտատն՝ միւսն Դաղդիւս -
Մինն զորոյ կոխեալ՝ և միւսն ի մահ -
Կորիւնք առնա՛ծոյ՝ որդիք սիրելիք -
Թե՛ և մեռալք՝ դուք՝ այլ անուն անմահ ։

Եւ նոյն պատահաց՝ իմոց ծառայից -
Որ ընդ նստանձուն՝ և կեալ զարձակից -
Բայց ի պահանջման՝ փաշտել փաշտել -
Զայս և զինանս՝ փոխուն կաշաւից ։

Ընտրուեալուն հրաման էին -
Էւ ի բարձանց անդ՝ միտ քաղցրոյն,
Հոյս յաւելցե՛ և որ աշխիցն -
Եւ որ ոչ ոնին՝ ոյն ևս բարձրին ։

Եւ որովհետե՛ ծառայք իմ՝ նստիկն,
Զնոյն սեր և դուք՝ ընդ Տէր զուենին,
Վասն որոյ բարձեալ զայն միտնդախան -
Եւ լցեալ եթոյ՝ ի փառաց նստիկն ։

Հ. Կոյ՛ քաղցրիկ իմ՝ մայր հարցանել կամիմ -
Վասն էր ծառայք քո՝ յո՛ւստեալ զմի՛ն,
Չի որ ստացան՝ ոչ փայլեցին -
Իւ զոր ոնեին, ոյն ևս կորուսին ։

Պ. Մի՛թե՛ ընթերցեալ ընդ ի Դրին -
Զգրե՛ նստանձուն՝ որդւոյ հօր նստիկն -
Չի նստանձ լոյսըստն զնոյն աննից՝
Էւ ինքին ի նոյն կործանի աւելին ։

Նոյնպէս ծառայք իմ՝ որդւոյն ընթացան -
Տեսան երախտեաց ուղեւորսս գտան,
Նոյն քաղաքովն զոր փայլելին -
Անտի և խաւոս համայն զրկեցան ։

Հ. Ո՛վ քաղցրիկ մայր իմ՝ ապր զինչ միտ նոցին
Չի ոչ ընդ երեսալ՝ ժողովին կրկին
Այն՝ զոր նստանձու իւրեանց կորստին -
Ոչ քուսն հարկանին ունել զերստին ։

Կամ զինքն չգտան՝ զուս սրտի քոյն -
Դու և ժողովի՛ տղ՝ ի միտին,
Բոսթափել յանձանց դուռն ստարին -
Անտուալ զքեղ՝ ի փառս առաքին ։

Պ. Ուրեմն հեռացան՝ նոյնպէս զրուսյան -
Գերեզս երկրի աստ անդ ընտելցան,
Ոմանք քան ընդու իւրեանց մոտացան -
Ոմանք այլապիտոց հեռ՝ խնամացան ։

Չոր ժողովեալ են՝ այլ աղացա՛ ծան -
Եւ զերկր իւրեանց՝ փրկել ոչ չանան,
Այդիս ինչոք՝ նոքա մահանան -
Ոչ երեք փառաց անունն ստարան ։

Ոմանք չայ կոշիլ իմ՝ ամառեցան -
Ոմանք ի վաճառս իւրեանց զեխեցան,
Ոմանք ծառայից արշաւն ընկալան -
Տեղանց ստարաց ստղակ զրեցան ։

Հ. Ուրեմն քաղցրիկ մայր պարսիմք զինչ աննից
Նոյն սեր նստիկն՝ առ նոսա շրթիլ -
Մինչ ոչ պարկեցին՝ որինք երակաց -
Փայթ հաւաքելով ի մի սար կապել ։

Թէ գրեալ իրաւ տալ մեզ պիտանի:

Զոր պղծման դարաւ մըրում պատկանի,
Իբրեւ զգործեալ Տէն աւազդ դու մայր:
Բնջ մեզ հանապարհ ի շուկոյ բարի:

Պ. Խրատ պիտանի՝ կամ շուկոյ բարի:
Հեշտութեամբ լիցի՝ թէ զործ առնանի,
Դասի քան զսովեւոյն ռաւոյն մանկութեան,
Որ դէկ ի խոր քան թէ ի քարի:

Երկորդ՝ Պատմութիւն՝ նախնի Քաջտանց:
Չէ պիտանի ասեմ՝ զՍրամ, ճիգրանեանց,
Եւ կամ զպատկերս նոցին գծադրեալ:
Ի լոյս և ի յոյս հանկույն տնկանց:

Եւ քաղաքեւել՝ հարուստ արդարանց:
Դրամեք իւրեանց՝ առաւելուն մանկանց,
Պարձել պարծապետո՝ զլոյս դեղատանց,
Առ առաւելուն մանկանց Հայկապոսն:

Թէ զոցին երեքք՝ ոմանք արդարանց՝
Համադաւարեալ՝ խելոցին ի քաց,
Ըստ Տէրութեան՝ բանին պատգամաց՝
Հաւ է կորն լինի՝ միայ յանգամաց:

Քանի յորինել թուգի՝ օրորարկան:
Երբեքս նորոգեալ՝ և բուն պատգամական,
Եւ կամ պիտանի՝ խրատ արդարանի:
Որովք միայնովք՝ մանկանք զարգանան:

Ը զպահպանութեան իւրեանց մտաւորին:

Յորժամ սէր ողբին՝ համարութեանցին:

Արին երակոյ նոցին շնորհեալ:

Ի միտ արկանէ Հայրենեաց արեւորդ:

Յայնժամ ողբանցին զերդեման իւրեանց:

Յայնժամ ոչ տանէ արգ Հայոց գերեաց:

Այլ Որդեք Հայկոյ՝ յազգոյք քաղաքանց:

Այս լինի միայն՝ դեզ իմաց վերաց:

Լոյս է զոր տալ մեզ խրատ պիտանի:

Թէ համարելոյս ուշադ արժանի:

Ազդ արն ողբոյ՝ իմաց ցանկալի:

Թէ ոչ թող նստիմ ես ի խաւարի:

Բաւ յաւերակի՝ ըստ Բարեկնի:

Թող ոչնի և օմ՝ յիս բնականցի:

Թող զխալ ողբոյս՝ այլ ապա կըմեցնի:

Չվատարկս ձեռաց օտորք կերկնն:

Զ. Չէ սիրելի մայր՝ թէ դու ապաշով:

Որ մայրն Եւսեփին՝ իբրեւ խոտազով:

“Քարեցարուք քաղք՝ քնն ձեր լոյսովք:

Իւ ցուցիք բարձր՝ ընդ քաղցրին դրովք:

Ի Զատի 1837 Անգլիէի 18

Լ. Ե.

ԻՐԳ.

Ամենն գահաւոր ծառի ժողով զհաս

Մեծիմաստ Աւուրն Կիւսիս:

Իշխոյք երթիցիւք արտաքս: Եկէ՛ք
խաւարացիք զգործոյ Լատուայ: Ի կց

զրուանք աւազով: Թուեալ դհասա
նոցա: և անի զնոսա մի ըստ միովէ ի
գողք քոյ: Սքանա՝ եթէ կարեցես
թուել զդորոջս խոտոյ՝ որք են ի
գաշարի, կամ զտերեւս՝ որք են ի վե-
րայ ծառոց: Վառ ոչ կարես թուել
զնոսա: անթուելի են նոքա: ևս
առաւել անթուելի են իրքն՝ զորս
տեղի Լատուած:

Իշխին ծառն տձի ի վերայ բարձր
խրանց, և միտրագոյն ուռնին իւ-
րանոյ ի բարձրութենէն ի վերայ
խոխոյժայն վաւկաց: Տատարսքն լի
են սուր փողք: մարշն է կակուղ,
և թաւամաղ: Խոտն՝ որով հանդեր-
ձին զդարեջուն՝ ի վեր ձգէ զիտդրս
իւր, և սեղմէ զձոյն բարձր: կողմն
է հաստարմատ ի մէջ երկրի և զդեմ
ունի մրկաց ձմերան: Կապիւնք
երկն երկն գունաւորեն զգաշուս:
և աճին ընդ ոտիւք անցաւորոց:
կակուղ կարտալ արորարս հալոյ, և
խնամամուռ ձեռն զարտիպանի: Հի-
րիկ և եղէգն ի վեր երեւին ի ճա-
խինս: կանաչագեղ խոտք ծաղկին
զդաշուս: կարմիր ցախոյլից ծաղկն
զուարթացուցանէ զերկին ամայի:

Կոկոնք և ջրային շուշանք բուսա-
նին ի մէջ խոխոյժայն վտակոյ, լայն
տերեւք նոցա ծածանին ի մակերեւոյթն
ջրոյ: կռուինն արձակէ զարմատ ի
մէջ քարի, և տարածէ գանու շահո-
տութիւնն իւր ի մէջ փլատակաց և
ուերակաց: Լամնայն տերեւ է ձեռով
զանազան, ամենայն տունի ունի զյաւ
տուկ քնակիւ: Հայեցարուք ի գաշտս
որք ունին զսպտակ բողբոջս: և ի
ծաղկումն որք ծածկեն զգաշուս, և ի
բոյսո՝ որք ունենար լինին ի գալա-
րագեղ ճանապարհի:

Զիսն մարդոյ ոչ է տնկեալ, սեր-
մանոյն ոչ է արկեալ զսերմն ձեռք

